

Je bankovní unie budoucností pro stabilitu evropského bankovníctví?#

*Petr Dvořák**

Téma bankovní unie se v poslední době stalo předmětem nejen teoretických diskusí, ale i reálných úvah o jejím zavedení v relativně blízkém horizontu. Vzhledem k tomu, že tento koncept vznikl poněkud překotně jako výsledek snah o řešení nestability evropského bankovního a finančního systému, není jeho přesný obsah vymezen v odborné literatuře a tvoří se spíše na základě diskusí praktických i akademických ekonomů s nemalým vlivem toho, co je v dané chvíli politicky průchodné a jaké jsou i politické a ekonomické zájmy zainteresovaných stran.

Cílem tohoto příspěvku je

- vymezit obsah bankovní unie a zhodnotit vzájemné vazby mezi jejími jednotlivými prvky,
- zhodnotit, do jaké míry může bankovní unie naplnit cíle, které od ní jejich zastánci očekávají,
- analyzovat, jaké lze očekávat dopady na Česko a jaký by měl být náš postoj k vytvoření a zapojení do bankovní unie.

Obsah bankovní unie

Pokud se hovoří o bankovní unii (např. EC, 2012), většinou se primárně jedná především o sjednocení bankovního dohledu a jeho centralizaci na úrovni jednotného evropského dohledového orgánu nejčastěji spojovaného s Evropskou centrální bankou. Za další prvky bankovní unie se většinou považuje společné pojištění bankovních depozit a společné řešení krizí bank či celých bankovních systémů určité země včetně možnosti pohotového použití prostředků k zajištění likvidity, popř. posílení kapitálu ohrožených bank prostřednictvím evropské autority, která by byla vybavena potřebnými kompetencemi v této oblasti. Jako čtvrtý prvek se uvádí samozřejmě i jednotné podmínky pro fungování bank, které však ve značné míře existují již v současné době.

Za základ bankovní unie se považuje vytvoření společného bankovního dohledu, se kterým se vznik bankovní unie zpravidla spojuje (např. Véron, 2012). Požadavek jednotného bankovního dohledu vychází z toho, že stupeň měnové a ekonomické integrace, zejména společná měna a jednotný trh pro finanční služby vyžaduje i jednotný centralizovaný dohled v rámci minimálně Eurozóny. Významným katalyzátorem jsou bezpochyby i zkušenosti z vývoje finanční krize v Evropě a ve světě, která ukázala určitou těžkopádnost v reakcích EU na vznik a projevy finanční krize. A konečkonců zřejmě i představy, že jednotný bankovní dohled bude kvalitnější a předejde některým problémům, s nimiž jsme se u řady evropských bank mohly setkat v poslední době.

Článek je zpracován jako jeden z výstupů grantového projektu *Nestabilita finančních trhů a efektivnost jejich regulace* č. GAČR P10/402/0289.

* Doc. Ing. Petr Dvořák, Ph.D. – docent; Katedra bankovníctví a pojišťovnictví, Fakulta financí a účetnictví, Vysoká škola ekonomická v Praze, nám. W. Churchilla 4, 130 67 Praha 3; <dvorakp@vse.cz>.

Další dva prvky bankovní unie – společné pojištění vkladů a společné řešení krizí bank a bankovních systémů – se obvykle věcně s obsahem bankovní unie spojují, i když časově nemusí být propojeny se zaváděním jednotného bankovního dohledu. Rozfázování vytváření bankovní unie do určité míry vychází z akutnosti jednotlivých kroků, jak je vnímá Evropská komise, jednak zřejmě i z politické průchodnosti jednotlivých prvků.

Podmíněnost jednotlivých prvků bankovní unie

Důležitou otázkou v této souvislosti je vzájemná obsahová podmíněnost jednotlivých prvků bankovní unie. Striktně vzato, lze každý z jednotlivých prvků implementovat izolovaně, v tomto případě je však sporné, zdali bez jejich vzájemného propojení lze dosáhnout zamýšlených přínosů bankovní unie.

Jednotný dohled by měl přispívat k větší stabilitě bank a celého bankovního systému v EU. Cestou by měla být obezřetnější regulace rizik, do kterých banky při svém podnikání vstupují. Ponechme nyní stranou, zdali tato očekávání může jednotný bankovní dohled naplnit (viz dále), nicméně nelze nikdy vyloučit, že i při jednotném bankovním dohledu budou vznikat určité problémy v některých bankách, popř. v celých bankovních systémech některých zemí EU. V dané situaci případná nedůvěra v národní systém pojištění vkladů povede ke zhoršení situace v ohrožených bankách, protože lze předpokládat odliv zdrojů z těchto bank a potažmo i zemí.

Pro společný systém řešení krizí bank to platí analogicky. Při existenci jednotného dohledu je logické, že bude i jednotný postup řešení problémů, které – znovu podtrhneme při jednotné regulaci a dohledu – v některých bankách vzniknou. Pokud by řešení krizových situací zůstalo při jednotném dohledu na národní úrovni, potom hrozí nebezpečí, že rozhodnutí jednotného evropského dohledu se budou dostávat do konfliktu s názorem národních autorit zodpovědných za řešení krizových problémů bank. Ne v neposlední řadě zde hraje roli i kapitálová síla národní a evropské autority. Zkušenosti minulých let ukazují na těsnou vazbu mezi finančními problémy státu a bank, neboli schopnost jednoho státu sanovat problémové banky na svém území je většinou velmi omezená aktuálním stavem jeho financí. Jinými slovy důvěra ve schopnost státu pomoci bankám v případě problémů nebude příliš velká.

Teoreticky lze uvažovat i opačně – lze-li zavést jednotný systém pojištění vkladů nebo systém pro řešení krizových problémů bank, bez toho aniž by byl zaveden jednotný bankovní dohled. V případě jednotného systému pojištění vkladů bez jednotného bankovního dohledu existuje nebezpečí, že v případě krachu bank a výplatě vkladů z jednotného fondu to může být zjednodušeně vnímáno tak, že na selhání dohledu v určité zemi doplatí klienti zemí jiných, nelze vyloučit ani rostoucí morální hazard a možné zneužívání jednotného systému pojištění vkladů (nebo alespoň diskuse na toto téma, které by bylo snadné politicky zneužít).

V případě jednotného evropského systému řešení krizových situací bank je situace mnohem komplikovanější. Založení Evropského stabilizačního mechanismu (ESM) a koneckonců již vytvoření Evropského nástroje finanční stability (EFSF) prakticky ukázalo, že mechanismus pro řešení krizových situací bank může existovat bez jednotného dohledu. Zůstává otázkou, do jaké míry tento systém může být efektivní. Nebezpečí, které tu hrozí, spočívá jednak v určité malé pružnosti při řešení vzniklých problémů, rovněž i v rozdělení pravomoci dohledové, která by zůstala na národní úrovni, a odpovědnosti za řešení dopadů vyplývajících z rozhodnutí národních dohledů, která by byla na úrovni celoevropské.

Z výše uvedeného vyplývá, že sice je možné jednotlivé prvky bankovní unie implementovat izolovaně, v takovém případě však nelze očekávat, že by bankovní unie byla schopna naplnit předpokládané cíle. Naopak: pokud budou zavedeny pouze některé prvky bankovní unie, řešení možných problémů bank to nezlepší a finálně se to může dokonce projevit v tom, že izolovaně zavedený prvek bude z hlediska funkčnosti hodnocen negativně.

Cíle bankovní unie

Za hlavní cíl zavedení bankovní unie lze v obecné rovině považovat zvýšení stability bank a bankovních systémů v rámci Eurozóny a potažmo celé Evropské unie. Je třeba připomenout, že konkrétnější úvahy o bankovní unii se objevily teprve nedávno, nikoli jako reakce na celosvětovou finanční krizi¹, ale spíše jako reakce na rostoucí problémy bank a bankovních systémů z řady států jižní Evropy. Je v této souvislosti zapotřebí položit si otázku, zda skutečně bankovní unie může vyřešit problémy, které zřejmě stály za návrhy na její zavedení.

Centralizací dohledu se sleduje jednak lepší schopnost dohlížet velké nadnárodní bankovní skupiny, ale rovněž i zvýšení kvality celého dohledu, sjednocení postupů i vyšší objektivnost. U velkých nadnárodních bankovních skupin se již dnes dohled realizuje prostřednictvím dohledu v zemi sídla mateřské společnosti. To znamená, že změna spojená s bankovní unií by spočívala v zásadě v tom, že by tento dohled přešel pod jednotného regulátora, určitý znatelný přínos by u těchto nadnárodních skupin byl v tom, že by proti sobě měly pouze jednu dohledovou instituci, což by zjednodušilo reportování a celkovou komunikaci s dohledovým orgánem.

V případě malých bank² se i v rámci bankovní unie předpokládá zachování významné role národních dohledových orgánů a jaký by měl na reálný výkon dohledu vliv přesun pod hlavičku ECB lze v této chvíli jen spekulovat.

Zásadní otázka ovšem spočívá v tom, zdali změna v organizační a kompetenční struktuře dohledu může přinést takové kvalitativní změny, které by zvýšily stabilitu bank a bankovních systémů.

Zkusme se na to podívat například přes vývoj španělských bank. Bankovní dohled Španělska vycházel ze zásad efektivního bankovního dohledu BIS a rovněž evropských direktiv. Dohled byl součástí centrální banky, tedy určitě měl dostatek informací k posouzení situace a vývoje v jednotlivých bankách i celém bankovním systému. Dokonce i opatření spočívající v dynamickém oprávkování, které zavedla španělská centrální banka (Banco de España, BdE) v roce 2000 v reakci na dynamický nárůst zejm. hypotečních úvěrů i přes odpor bank, lze hodnotit pozitivně a těžko si lze představit, že by takové selektivní opatření byl schopen zavést nadnárodní dohled. Rovněž hodnocení prováděné IMF ve své zprávě³ z května 2012 hodnotí bankovní dohled prováděný BdE v zásadě pozitivně.

¹ Na tu Evropa reagovala především založením evropských regulatorních autorit European Systemic Risk Board (ESRB), European Securities and Markets Agency (ESMA), European Banking Authority (EBA) a European Insurance and Occupational Pensions Authority (EIOPA).

² Lze předpokládat, že i v podmínkách bankovní unie budou mít národní dohledové autority byť spadající pod jednotný bankovní dohled svůj význam i ve vztahu k velkým bankám, které mají své dceřiné banky či pobočky v různých zemích EU.

³ „The core supervisory process at the Banco de España (BdE) is strong and is supported by qualified staff and an experienced cadre of inspectors, but there were areas of concern identified and discussed in the mission.“ (IMF 2012, s. 5).

Podle našeho názoru lze jen stěží hledat zásadnější chyby, kterých se španělský dohled dopustil. Jinými slovy řečeno, lze stěží prokázat, že by jednotný evropský dohled – pokud by již působil na místě španělského dohledu národního – mohl provádět jinou politiku, která by ochránila španělské banky před současnými problémy. *Bankovní dohled obecně může určitým způsobem usměrňovat vývoj jednotlivých bank i celého systému, nicméně není schopen spolehlivě zamezit takovému chování bank, které se ex post ukáže jako příliš rizikové.* Koneckonců na omezenou schopnost správně odhadnout budoucí vývoj španělských bank ukazuje i vývoj odhadu kapitálu potřebného na jejich záchranu. V zátěžových testech prováděných v roce 2010 bylo testováno 27 španělských bank a testy neprošlo pět z nich, potřeba kapitálu v těchto bankách byla odhadována na necelé 2 mld. eur (spolu s již v té době z veřejných prostředků poskytnutých 18 mld. eur činily náklady na rekapitalizaci bank přibližně 20 mld. eur). Odhady MMF z té doby byly při „krizovém scénáři“ na úrovni 22 mld. eur. Dle detailního stress testu prováděného na základě zadání BdE v roce 2012 byl odhad kapitálu potřebného na rekapitalizaci bank odhadován již na úrovni téměř 60 mld. eur (viz Wyman, 2012).

Přesunem odpovědnosti za bankovní dohled na jeden evropský orgán mohou naopak vzniknout nové problémy. I pokud se podaří uspokojivě vyřešit rovnováhu mezi dohledovou pravomocí a odpovědností za dopady rozhodnutí, která by v konečné fázi byla rovněž na evropské instituci (včetně případného jednotného systému pojištění vkladů), zůstává zde stále *problém značné nehomogenosti EU.*⁴

Za této situace je velmi sporné, zdali bude schopen evropský dohledový orgán činit objektivní rozhodnutí s významným dopadem na konkrétní banky a potažmo i země. Taková rozhodnutí budou totiž stále silně vnímána „národně“ a nebezpečí jejich politického zneužití bude velmi silné. Je třeba znovu zdůraznit, že pro rozhodování bankovního dohledu bude vždy platit, že nikdy nebude černobílé, není možné stoprocentně objektivně posoudit, co je správné a co špatné řešení, svoji významnou roli při tomto rozhodování hraje i čas (kdy se činí a jak rychle se provádí). Za této situace centralizace dohledu na evropské úrovni může vést ke dvěma scénářům:

- evropská dohledová autorita bude postupovat čistě dle evropských ekonomických hledisek, což může vyvolat velké politické a sociální dopady v zemích dotčených jejím rozhodnutím; jejich nekompenzování může vyvolat silné otřesy dopadající na celou EU, naopak určitá kompenzace bude z ekonomického hlediska sporná a zpravidla i poměrně nákladná, nebo
- z obavy před těmito dopady bude svá rozhodnutí z těchto hledisek předem korigovat a ta nebudou z ekonomického hlediska racionální a efektivní.

Při centralizaci dohledu v podmínkách značné nehomogenosti EU nelze vyloučit, že při rozhodování jednotné evropské dohledové autority bude velmi těžké vyloučit „národní“ aspekt. V důsledku toho tato rozhodnutí nemusí být z ekonomického hlediska optimální nebo budou hrozit nebezpečím potenciálních velkých sociálních a politických dopadů případně značnou finanční náročností.

⁴ Nedostatečnou homogeností rozumíme to, že v EU stále převládá národní vnímání jak ekonomických úspěchů, tak zejména problémů (což je nejen otázka národní suverenity v řadě ekonomických oblastí, ale především názorových postojů obyvatel EU). Národní aspekt všech významnějších ekonomických rozhodnutí (kdo ho činí, na koho a jak dopadá apod.) je tak stále velmi významný.

Jednotný systém pojištění vkladů

Přirozenou (byť ne nezbytnou) součástí jednotného bankovního dohledu jsou i úvahy o jednotném pojištění vkladů. Jednotný systém pojištění vkladů je primárně odvozován od toho, že jednotná regulace a dohled logicky vyžaduje jednotný systém pojištění vkladů. Jak jsme již uvedli, toto propojení není nezbytné, nicméně je pravdou, že rozdílné systémy pojištění vkladů by ve svých důsledcích znamenaly rozdílné podmínky pro bankovní byznys v jednotlivých zemích, a tudíž by do určité míry nebyly konzistentní s jednotnou bankovní regulací a dohledem.

Návrhy na jednotný systém pojištění vkladů se objevují ve dvou základních variantách (popř. v jejich určité kombinaci):

- jednotné podmínky pojištění vkladů při zachování samostatných národních fondů pojištění vkladů nebo
- jednotné podmínky pojištění vkladů spojené s centralizací fondu pojištění vkladů na evropské úrovni.

Potřeba jednotného systému pojištění vkladů se spojuje zpravidla se snahou zamezit přelévání vkladů mezi bankami a zeměmi. Sekundárně se zdůrazňuje i posílení schopnosti fondů pojištění vkladů pokrýt v případě potřeby veškeré závazky vyplývající z výplaty pojištěných vkladů. Zejména pokud jde o banky s mezinárodní působností je zřejmé, že objem pojištěných vkladů mnohokrát převyšuje možnosti příslušných národních fondů pojištění vkladů, a neposkytuje proto dostatečnou ochranu vkladů před krachem banky.

Nedostatečná důvěra v národní fondy pojištění vkladů může pramenit nejen z jejich velikosti, ta nebyla nikdy dostatečná k pokrytí vkladů větších bank, ale především z toho, že problémy bank jsou v poslední době v Evropě těsně propojeny s dluhovými problémy států. Je tak zřejmé, že v případě, kdy by došlo ke krachu bank a prostředky v příslušném národním fondu by nebyly dostatečné, národní stát by jen obtížně mohl být tím, kdo by ať již jakýmkoliv způsobem banky či fond pojištění sanoval.

Pokud by garanci za výplatu vkladů v rámci jednotného systému pojištění vkladů převzal fond „evropský“ vytvářený z příspěvků bank v Evropě, bylo by třeba i v tomto případě vyřešit, jak by se postupovalo, pokud by v takovém fondu nebylo dostatek prostředků na úhradu výplaty vkladů. To může být formou napojení na určité zdroje nebo na veřejné rozpočty. Z tohoto důvodu se vyvozuje, že jednotný systém pojištění vkladů bude muset být dříve či později doprovázen určitou formou fiskální a politické unie.⁵ Tento závěr lze považovat za logický, protože bez určité formy fiskální unie lze těžko jednotnému systému pojištění vkladů zajistit v případě potřeby dodatečné zdroje na krytí pojištěných vkladů v případě hlubší bankovní krize. Bez určité politické unie by bylo těžké zajistit dostatečně pružné rozhodování v případě potřeby doplnění fondu z veřejných prostředků.

I když je zavedení jednotného systému pojištění vkladů logickou součástí bankovní unie, je otázkou, zdali je schopen eliminovat problémy, které bývají dnes spojovány s národními systémy pojištění vkladů. Neboli zdali jednotný systém pojištění vkladů je schopen zabránit odlivu vkladů z potenciálně ohrožených bank.

⁵ „For this reason a banking union requires some degree of fiscal union, though it does not necessarily entail a federal budget.“ Srov. (Pisani-Ferry – Sapir – Véron – Wolff, 2012, s. 14).

Lze předpokládat, že to bude platit pro pojištěné vklady, protože pro ně bude riziko spojené s vklady stejně velké u všech bank v Evropě, a proto tito vkladatelé ztratí důvod své vklady přesouvat.⁶

Pro věřitele bank z nepojištěných vkladů se ovšem situace nezmění, pokud tedy budou vnímat ohrožení některých bank, budou z nich své vklady přesouvat jinam, což samo o sobě může v těchto bankách vyvolat velké likviditní problémy.

Je zde i nebezpečí, že vzroste morální riziko spojené s pojištěním vkladů. Pokud bude uplatněno pojištění do 100% vkladu včetně úroku, potom lákání na vysoké zúročení při vysoké bezpečnosti může vést k morálnímu hazardu u některých finančních institucí.⁷

Jednotný systém pojištění vkladů je logickou součástí bankovní unie, bez něho by mohlo docházet k oslabení účinků jednotné regulace a dohledu. Nelze však pominout riziko vyššího morálního hazardu ani omezený vliv na chování věřitelů bank z nepojištěných vkladů.

Rizika bankovní unie

Koncept bankovní unie je logickým vyústěním snah o zvýšení stability evropského bankovního i finančního systému. Přes určitou překotnost, s jakou se kontury bankovní unie vytvářejí, lze konstatovat, že bankovní unie odpovídá rostoucímu propojení národních ekonomik evropských států a za určitých předpokladů by mohla přispět ke zvýšení stability finančního a bankovního systému EU. V neposlední řadě by bankovní unie mohla umožnit rychlejší a efektivnější řešení možných bankovních krizí. Podmínkou by však bylo další a poměrně rychlé prohlubování integrace EU v oblasti fiskální, politické atd.

Pro prohlubování evropské integrace do těchto oblastí v současné době neexistuje v EU nejen politický konsensus, ale zejména to neodpovídá homogenosti EU. *Jakékoliv kroky, které jdou nad rámec homogenosti EU, nepovedou k jejímu prohloubení, nýbrž mohou naopak přirozený a prospěšný proces integrace významně narušit. Za takové kroky lze v současné době považovat i implementaci bankovní unie.*

Vzhledem k současné situaci v EU považujeme za vhodnější způsob spíše řešení založené na zachování národních pravomocí a odpovědnosti v oblasti bankovního dohledu, to je včetně odpovědnosti za řešení problémů bank a národních systémů pojištění vkladů. EU a její autority by měly poskytovat až sekundární zajištění předem definovaným způsobem a do definované výše. Tento systém není optimální, nicméně v dané situaci je lepší než překotné prohlubování evropské integrace. Vzhledem ke značné nehomogenosti EU je třeba hledat řešení současných ekonomických problémů primárně na národních úrovních být s významnou evropskou podporou, významnější přesun pravomocí spojených s vytvořením bankovní unie na evropskou úroveň může být způsobem, jak snadněji rozložit dopady současných ekonomických problémů napříč EU, než způsobem, jak vytvořit systém, který by vznik takových problémů významně eliminoval.

⁶ Určitou roli může hrát dočasná nelikvidita vkladu vyplývající z prodlevy mezi krachem banky a výplatou pojištěného vkladu fondem; v případě, že by bylo zavedeno ne 100% pojištění vkladů, tak i míra spoluúčasti klienta.

⁷ Souvislost mezi mírou, do jaké jsou vklady pojištěny, a morálním hazardem nejsou prokázány a automaticky neplatí, že by 100% pojištění vkladů vyšší morální hazard vyvolávalo. Nelze však vyloučit, že centralizace pojištění vkladů na evropskou úroveň (náhrady jdou z „evropských“ peněz) při existenci 100% pojištění by takovou tendenci vyššího morálního hazardu u některých institucí mohlo zvýšit.

O implementaci bankovní unie, která by byla pro EU přínosem, lze uvažovat až ve chvíli, kdy budou vyřešeny aktuální současné ekonomické problémy EU, a další integrace půjde v souladu s rostoucí homogenitou EU. Bankovní unie totiž nedává recept na řešení současných problémů, a proto její implementace v současné době může znamenat, že nejen efekty její implementace budou posuzovány z hlediska (ne)řešení problémů, které mohla ovlivnit jen okrajově, ale dokonce v některých směrech může současné problémy spíše přikrýt ne-li dokonce prohloubit.

Česko a bankovní unie

I přes výše uvedené výhrady k zavedení bankovní unie nelze vyloučit, že v rámci EMU převládne názor bankovní unii zavést. Při vyjednávání podmínek by Česko mělo prosazovat své zájmy, které jsou primárně determinovány nečlenstvím v EMU, strukturou českého bankovního systému i jeho aktuální stabilitou a dobrou kondicí. Nebylo by však pro naše postavení v rámci EU vhodné zavedení bankovní unie v rámci zemí EMU blokovat.

Dokonce – v případě vzniku bankovní unie – by Česko nemělo zůstat mimo tuto unii. Hlavní argumenty proti našemu členství v bankovní unii jsou obvykle následující:

- obavy z odčerpávání likvidity z našich⁸ bank ve prospěch zahraničních mateřských bank,
- ztráta kontroly nad našimi bankami,
- přerozdělování prostředků z našeho fondu pojištění vkladů na výplatu vkladů z krachujících bank v rámci EU,
- nebezpečí, že přes bankovní unii budou vynucovány další „federalizační“ kroky v rámci EU.

Předně je třeba uvést, že pokud by se mateřská a dceřiná banka rozhodly provádět transakce nevýhodné pro dceřinou banku, jednalo by se o porušení zákonů s nemalými sankcemi. Pokud by se i přesto k tomu odhodlaly, jen obtížně by tomu byl schopen dohledový orgán účinně zabránit. Jen stěží by se totiž jednalo o transakce natolik viditelné a v takovém objemu, které by dohledový orgán mohl včas odhalit a zamezit tomu.⁹ Je třeba si uvědomit, že transakce, které by významně poškodily dceřinou banku, by byly i v neprospěch banky mateřské. V neposlední řadě nelze zapomenout, že pokud by mateřská banka chtěla snadno odčerpávat likviditu, může bez větších problémů přeměnit dceřinou banku na svoji pobočku.

V poslední době se možná až přeceňuje vliv našeho bankovního dohledu na aktuální situaci tuzemského bankovníctví. Určitě nelze zpochybňovat jeho pozitivní roli, *nicméně zdraví bank a bankovního systému je primárně determinováno jinými faktory, než je bankovní regulace a dohled*. Přesun dohledové pravomoci na evropskou úroveň, neznamená automaticky – jak jsme již uváděli – zlepšení bankovního dohledu, na druhou stranu nelze automaticky předpokládat, ani jeho zhoršení.

Pokud by byl vytvořen v rámci bankovní unie jednotný systém pojištění vkladů, může to mít přirozeně na každou zemi dopad v podobě podílu na výplatě pojištěných vkladů

⁸ Pod „našimi“ bankami rozumíme samostatné banky založené podle našeho zákona o bankách a podléhající dohledu ČNB.

⁹ Tento problém je někdy velmi zkresleně interpretován a tím i zveličován tak, že banka může vybrané vklady jednoduchým způsobem převést ve prospěch zahraniční mateřské banky. Je třeba si uvědomit, že to by šlo učinit pouze v takové výši, ve které banka drží likvidní aktiva, která lze snadno převést. I když výše likvidních aktiv našich bank je relativně vysoká, stále kvantitativně představuje jen určitou část vkladů.

krachujících bank v jiných zemích. Nicméně pokud by se Česko do takového systému nezapojilo, hrozí nebezpečí, že v případě, kdy by vznikla v budoucnu nedůvěra – ať již oprávněná či nikoli – vůči našim bankám, existuje nebezpečí odlivu vkladů do zahraničních bank spadajících pod mnohem robustnější evropský systém pojištění vkladů, kterému by mohlo být obtížné čelit.¹⁰ Jak jsme již uvedli, nelze přeceňovat současnou dobrou pozici našich bank. Ta se může v budoucnu z objektivních důvodů změnit a v takové situaci stát mimo evropské struktury by mohlo být velmi nebezpečné. Analogicky to platí i o systému řešení krizových situací bank. Nemít přístup do takového systému v dnešním ekonomicky silně propojeném světě, by mohlo být velmi nebezpečné.

Nebezpečí, že bankovní unie si bude vynucovat další federalizační kroky, na které EU nebude dostatečně „zralá“ nebo které nebudou pro Česko přijatelné, samozřejmě existuje. Nicméně si je třeba uvědomit, že pokud by k tomu došlo, bylo opět pro Česko velmi nebezpečné stát mimo tyto integrační procesy.

Závěry

Bankovní unie je uspořádání, které je logickým vyústěním rostoucí integrace EU, zejm. EMU, a které se snaží hledat účinné způsoby řešení možných budoucích bankovních finančních krizí. Pro naplnění jejích cílů, zejm. funkčnost při řešení potenciálních problémů, je zapotřebí nejen implementace všech čtyř základních pilířů, ale i určitá forma fiskální a politické unie. Evropská unie ani eurozóna však v této chvíli není natolik homogenní, aby tyto kroky byla ochotna akceptovat, a to zejména v případě, kdy se vyskytnou vážnější ekonomické problémy s negativním dopadem na bankovní systém v té které zemi. Z tohoto důvodu v současné době nepovažujeme realizaci bankovní unie pro EU za přínosnou.

Pokud by ovšem přes výše uvedené výhrady bankovní unie byla realizována, Česká republika by se měla snažit vyjednat podmínky eliminující rizika na český bankovní sektor a zajišťující rovnoprávné postavení ve srovnání se zeměmi eurozóny, neměla by však zůstat mimo bankovní unii. Současná stabilita českého bankovního systému nemusí být trvalá a rizika spojená s nezapojením do bankovní unie mohou být mnohem větší než možné negativní dopady, které by pro nás mohly vyplynout, pokud bychom se staly součástí bankovní unie.

Literatura:

- [1] EC (2012): *A Roadmap towards a Banking Union*. [on-line], Brussels, European Commission, c2012, [cit. 15. 11. 2012],
<http://ec.europa.eu/internal_market/finances/docs/committees/reform/20120912-com-2012-510_en.pdf>.
- [2] IMF (2012): *IMF Country Report No. 12/142 – Spain: Basel Core Principles for Effective Banking Supervision – Detailed Assessment of Compliance Report*. [on-line], Washington, D. C., International Monetary Fund, c2012, [cit. 15. 11. 2012],
<<http://www.imf.org/external/pubs/ft/scr/2012/cr12142.pdf>>.

¹⁰ Lze samozřejmě namítnout, že může nastat situace i opačná, kdy by se evropský systém pojištění vkladů dostával do problémů a náš oddělený národní systém byl zdravý. V takové situaci by ovšem vzhledem k míře otevřenosti české ekonomiky byl negativní dopad na Česko tak silný, že by oddělený systém pojištění vkladů neměl stejně větší význam.

- [3] Pisani-Ferry, J. – Sapir, A. – Véron, N. – Wolff, G. B. (2012): *What Kind of European Banking Union?* [on-line], Brussels, Bruegel Policy Contribution, c2012, [cit. 15. 11. 2012],
<<http://www.bruegel.org/publications/publication-detail/publication/731-what-kind-of-european-banking-union/>>.
- [4] Véron, N. (2012): *Europe's Single Supervisory Mechanism and the Long Journey towards Banking Union.* [on-line], Brussels, Bruegel Policy Contribution, ISSUE 2012/16, c2012, [cit. 15. 11. 2012],
<<http://www.bruegel.org/publications/publication-detail/publication/752-europes-single-supervisory-mechanism-and-the-long-journey-towards-banking-union/>>.
- [5] Wyman, O. (2012): *Asset Quality Review and Bottom-up Stress Test Exercise.* [on-line], Madrid, Banco de España, c2012, [cit. 15. 11. 2012],
<http://www.bde.es/f/webbde/SSICOM/20120928/informe_ow280912e.pdf>.

Je bankovní unie budoucností pro stabilitu evropského bankovníctví?

Petr Dvořák

ABSTRAKT

Příspěvek se zabývá vymezením obsahu a cílů bankovní unie. Pojednává o vzájemných vazbách jednotlivých prvků, na kterých je bankovní unie postavena. Přestože bankovní unie je logickým pokračováním evropské integrace, nepovažuje autor v současné době realizaci bankovní unie pro EU za přínosnou.

Pokud by bankovní unie byla realizována, Česká republika by se měla snažit vyjednat podmínky eliminující rizika na český bankovní sektor a zajišťující rovnoprávné postavení ve srovnání se zeměmi eurozóny, neměla by však zůstat mimo bankovní unii. Současná stabilita českého bankovního systému nemusí být trvalá a rizika spojená s nezapojením do bankovní unie mohou být mnohem větší než možné negativní dopady, které by pro nás mohly vyplynout, pokud bychom se staly součástí bankovní unie.

Klíčová slova: Bankovní unie; Evropské bankovníctví; Eurozóna.

Is the European Banking Union a Future for the Stability of the European Banking?

ABSTRACT

This paper deals with the definition of the content and objectives of the European banking union. It discusses the mutual relations between the various banking union's elements. Although banking union is a logical continuation of the European integration, the author does not recommend current implementing of banking union.

If European banking union was implemented, the Czech Republic should try to negotiate the terms of eliminating the risk for the Czech banking sector and of ensuring equal status in comparison with the euro area countries, but should not remain outside the banking union. The current stability of the Czech banking system may not be permanent and the associated risks for us as a non-member banking union may be much greater than the possible negative impacts that may arise for us if we became the part of the banking union.

Key words: Banking Union; European Banking; Eurozone.

JEL classification: G21, G28.